

Mál nr. 97/2026

Nafn málskotsaðila (M)

Nafn varnaraðila (V)

Heiti vátryggingar: Kaskótrygging ökutækis.

Skráningarnúmer ökutækis (A)

Takmörkun ábyrgðar vátryggingafélags. Stórkostlegt gáleysi. Samsömun.

Gögn.

1. Málskot móttakið 2. mars 2026, ásamt fylgiskjölum.
2. Athugasemdir V, dags. 1. apríl 2026, ásamt fylgiskjölum.
3. Viðbótarathugasemdir M, dags. 10. apríl 2026, ásamt fylgiskjali.

Málsatvik.

Samkvæmt fyrirbyggjandi lögregluskýrslu, dags. 9. desember 2025, var A, en eigandi hennar er M, ekið af Z, utan í steinvegg við Álafosskvos á leið austur Ásaveg að kvöldi 3. desember 2025. Z hélt akstri áfram þangað til A stöðvaðist á Ásavegi við Hjarðarland. Mikið tjón varð á hægri framhluta A. Þegar lögreglu bar að garði var Z farin af vettvangi. Lögreglan ræddi við vitni sem greindi frá því að megn áfengislykt hafi verið af Z og að Z hafi hlaupið í burtu frá A. Í lögregluskýrslu kemur einnig fram að mikinn áfengisþef hafi lagt frá A. Lögreglan hafði uppi á M sem hafði ekki vitneskju um umferðarslysið. Í fyrstu hafi M ekkert vitað hver hefði ekið A, en hafi svo sagt að Z, kona hans, væri á bifreiðinni en hún hefði líklega lánað vinum þeirra A. Í lögregluskýrslu kemur fram að Z væri sambýliskona og barnsmóðir M. Þann 9. desember 2025 sendi M inn tjónstilkynningu til V og gerði kröfu um að fá tjónið á A bætt úr kaskótryggingu A Með bréfi 9. janúar 2026 hafnaði V því að bótaskylda væri til staðar úr kaskótryggingu A með vísan til þess að tjóninu hefði verið valdið af stórkostlegu gáleysi, sbr. 23. gr. almennra skilmála félagsins, brota á varúðarreglu, sbr. 6. gr. skilmála vátryggingar, sbr. 26. gr. laga nr. 30/2004 um vátryggingarsamninga (vsl.) og 24. gr. almennra skilmála V um heimild til samsömunar.

Í málskoti er í fyrsta lagi byggt á því að V hafi ekki heimild til þess samkvæmt lögum að beita samsömun M og Z, sbr. a-lið 2. mgr. 29. gr. vsl., athugasemdir í frumvarpi með ákvæðinu og 24. gr. almennra skilmála félagsins. V beri sönnunarbyrðina fyrir að skilyrði samsömunar séu uppfyllt og slík sönnun hafi ekki tekist. Samsömun M og Z standist ekki lög þar sem það sé alveg skýrt að M eigi ökutækið og annast um það og reki það á sinn reikning. Í öðru lagi er byggt á því að V hafi ekki sent tilkynningu um takmörkun ábyrgðar til M, skv. 31. gr. vsl., innan þess frests sem ákvæðið mælir fyrir um. Tilkynning V hafi komið fram rúmlega mánuði eftir að atburðurinn átti sér stað. M hafi ekki verið gert viðvart um að til skoðunar væri að hafna bótaskyldu. Í þriðja lagi er byggt á því að ósannað sé að Z hafi sýnt af sér stórkostlegt gáleysi í umrætt sinn þar sem ósannað sé að Z hafi verið undir áhrifum áfengis við akstur A. Engin samtímagögn styðji slíkt. Lögregla hafi ekki reynt að hafa uppi á Z, þá hafi hún ekki verið boðuð í skýrslutöku hjá lögreglu í kjölfar atviksins, í málinu liggi fyrir lögregluskýrsla, dags. 8. september 2019, um að Z hafi áður hlaupið af vettvangi í kjölfar umferðarslyss og að lokum liggi fyrir skrifleg yfirlýsing Z, dags. 9. febrúar 2026, þar sem ávörðingum um að hún hafi verið undir áhrifum áfengis er hafnað. Z hafi ekki brotið varúðarreglu í 6. gr. almennra skilmála, sbr. 26. gr. vsl. M vísar til úrskurðar nefndarinnar nr. 4/2025.

Í athugasemdum V er byggt á að bótaréttur sé ekki til staðar úr kaskótryggingu A vegna atviksins. Til vara er gerð krafa um að fallist nefndin ekki á að skilyrði séu til niðurfellingu bótaréttar að þá séu bætur skertar. V vísar til 1. mgr. 48. gr. umferðarlaga nr. 77/2019 um að ökumaður skuli vera líkamlega og andlega fær um að stjórna ökutæki því sem hann fer með. Í 2. mgr. sama ákvæðis sé kveðið á um að enginn megi stjórna eða reyna að stjórna ökutæki ef hann vegna neyslu áfengis er þannig á sig kominn að hann er ekki fær um að stjórna ökutækinu örugglega. Einnig er vísað til 1. mgr. 49. gr. sömu laga um að enginn megi stjórna eða reyna stjórna vélknúnu ökutæki ef hann er undir áhrifum áfengis, sbr. varúðarreglu í 3. mgr. 6. gr. skilmála vátryggingarinnar. Í ljósi þess að vitni hafi lýst áfengisþef af ökumanni, sambýliskonu M, eftir atvikið og hún hafi borið augljós merki ölvunar, vitni lýsi því er hún hafi yfirgefið vettvang, lýsingu lögreglu á vettvangi og áfengisþef sem þar var og þeirrar staðreyndar að Z hafi ekki viljað tjá sig beint við V um atburðinn þá sé það niðurstaða V að sönnunarbyrði hvíli á

henni að sýna fram á að hún hafi ekki verið undir áhrifum áfengis þegar umferðaróhappið varð. Það verði að túlka henni í óhag að hafa farið af vettvangi og gert það þar með að verkum að ekki hafi verið hægt að rannsaka tildrög slyssins sem þýðingu geti haft, sbr. sjónarmið í 2. mgr. 92. gr. vsl. og 24. gr. almennra skilmála. Þegar mið sé tekið af framangreindu verði ekki annað ráðið en að Z hafi verið ölvuð við akstur A. Vísar V sérstaklega til úrskurðar nefndarinnar í máli nr. 225/2007. Af framansögðu telur V að aksturshæfni ökumanns bifreiðar M hafi verið skert og telur Z hafa sýnt af sér stórkostlegt gáleysi og brotið gegn framangreindum ákvæðum laganna og varúðarreglu í skilmála kaskótryggingar er hún ók bifreiðinni umrætt sinn. V vísar til 20. gr. almennra skilmála félagsins, sbr. 12-lið 1. mgr. 2. gr. og 26. gr., 27. gr. vsl. og 4. mgr. 5. gr. laga um ökutækjatrýggingar nr. 30/2019, sbr. 2. mgr. 23. gr. í almennum skilmála. V byggir jafnframt á að aðstæður á vettvangi virðist, skv. ljósmyndum í lögregluskýrslu, hafa verið góðar. Götulýsing hafi verið góð, umferð lítil, heiðskirt, malbikað yfirborð og beinn vegur framundan þar sem atvikið varð. Þá virðist Z skömmu áður hafa ekið yfir hraðahindrun og þá sé enga krappa beygja að sjá. Engin rökrétt skýringu sé á umferðaróhappinu annað en ástand ökumanns. Þá vísar V til 1. mgr. 29 gr. vsl. og 24. gr. almennra skilmála um samsömun. Z sé sambýliskona og barnsmóðir M og megi því gera ráð fyrir því að hún hafi verið ábyrg fyrir A með samþykki M enda komi fram í framburði M í lögregluskýrslu að kona hans hafi verið á A en hún hafi líklega lánað vinum þeirra A. Með þessum framburði gefi M það í skyn að sambýliskona hans hafi veruleg og varanleg umráð með A. Þess megi einnig geta að barnabílstólar hafi verið í bifreiðinni sem ýtir enn frekar undir að um sameiginlegan fjölskyldubíl sé að ræða. Engin kæra hafi verið lögð fram hjá lögreglu um að bifreiðin hafi verið tekin í heimildarleysi. V telur því skilyrði samsömunar uppfyllt og telur heimilt að fella niður bótarétt úr vátryggingunni með vísan til stórkostlegs gáleysis Z og brota á varúðarreglum. Þá vísar V til 14. gr. og 32. gr. umferðarlaga og 28. gr. vsl. Að lokum vísar V til 1. mgr. 31. gr. vsl. Mánuður hafi liðið frá því að V barst tjónstilkynningin frá M og fram til þess að M var tilkynnt um höfnun bótaskyldu. Á þessum mánuði hafi V ítrekað reynt að fá framburð frá Z. Þegar ekkert svar hafi borist hafi verið tekin ákvörðun um að afla annarra upplýsinga um atvikið, s.s. vitnaframburða. Tveimur dögum eftir að nánari vitnisframburður var fenginn hafi niðurstaðan verið send á M. V telur tilkynninguna til M um höfnun á bótaskyldu því innan hæfilegs tíma þar sem V beið eftir upplýsingum til að geta tekið afstöðu í málinu. Þá sé það einnig mat V að 31. gr. vsl. verði ekki beitt gegn V þegar aðilar máls láta ekki ná í sig þrátt fyrir ítrekaðar tilraunir og V berast þ.a.l. ekki nauðsynlegar upplýsingar.

Í viðbótarathugasemddum M er til viðbótar fyrri rökstuðningi bent á í fyrsta lagi að M hafi staðið straum af öllum kostnaði við rekstur A, þ.m.t. greiðslu vátrygginga og bílaláns ásamt því að sinna hefðbundnu viðhaldi. V hafi ekki fært sönnur á að skilyrði a-liðar 2. mgr. 29. gr. vsl séu uppfyllt. Ályktanir V um að Z hafi veruleg og varanleg umráð yfir bifreiðinni geta ekki talist sönnun þess að skilyrði a-liðar 2. mgr. 29. gr. vsl séu uppfyllt. Í öðru lagi er því hafnað að Z hafi verið undir áhrifum áfengis í umrætt sinn og færður fram ítarlegur rökstuðningur. Sönnunarbyrðin hvíli á V, sbr. dóm Héraðsdóms Reykjavíkur í máli E-4233/2019 og úrskurði nefndarinnar nr. 438/2021. Jafnframt er vísað til úrskurðar nefndarinnar í máli nr. 195/2020.

Álit.

Ágreiningur málsins lýtur að því hvort V sé heimilt að fella niður bætur til M úr kaskótryggingu A á grundvelli meintra brota Z, ökumanns A. V byggir á að Z hafi valdið vátryggingaratburði af stórkostlegu gáleysi í umrætt sinn og brotið gegn varúðarreglum í almennum skilmálum og ákvæðum umferðarlaga nr. 77/2019 og háttsemi Z verði samsömuð M. Í málskoti er því hafnað að Z hafi sýnt af sér stórkostlegt gáleysi í umrætt sinn og brotið gegn varúðarreglum og þá verði meint háttsemi Z ekki samsömuð M. Í málinu er óumdeilt að akstur Z í umrætt sinn leiddi til tjóns á A. Kemur þá til skoðunar, hvort V sé heimilt að fella niður bótarétt M á grundvelli mögulegra brota Z ákvæðum vsl., umferðarlaga, varúðarreglu skilmála kaskótryggingarinnar og ákvæða almennra skilmála. Ber V sönnunarbyrðina fyrir því í fyrsta lagi að háttsemi M í umrætt sinn falli undir stórkostlegt gáleysi og að brotið hafi verið gegn varúðarreglu skilmálans og í öðru lagi að V sé heimilt að beita samsömun M við háttsemi sambýliskonu sinnar.

Í 1. mgr. 29. gr. vsl. er mælt fyrir um að í vátryggingum, sem tengjast ekki atvinnustarfsemi, sé óheimilt að semja með þeim hætti að vátryggður glati rétti sínum til bóta vegna háttsemi ættingja hans,

aðstoðarmanna og annarra sem hafa við hann sambærileg tengsl. Samkvæmt a. lið 2. mgr. sömu greinar má, þrátt fyrir ákvæði 1. mgr., semja svo um að við vátryggingu ökutækja megi félagið bera fyrir sig háttsemi manns sem með samþykki vátryggðs er ábyrgur fyrir hinu vátryggða. Í athugasemdum um 29. gr. í frumvarpi því sem varð að lögum nr. 30/2004 segir um heimild a-liðar 2. mgr. til að semja um samsömun sé látin ná til manns sem með samþykki vátryggðs sé ábyrgur fyrir hinu vátryggða. Hér þurfi að koma til að vátryggður hafi meðvitað afhent umráð og vörslur hins vátryggða með nokkuð varanlegum hætti. Ekki mundi nægjanlegt að hið vátryggða yrði lánað í skamman tíma með venjulegum hætti og ekki yrði talið nægjanlegt þótt um varanlega heimild til afnota væri að ræða ef vátryggður annast um eða rekur hið vátryggða.

Í málskoti og viðbótarathugasemdum M kemur fram að M eigi ökutækið, annist um það og reki það fyrir eigin reikning, þ.e. hafi staðið straum af greiðslu iðgjalda vegna vátrygginga og afborgana af bílalánum samkvæmt framlögðum gögnum ásamt kostnað við hefðbundið viðhald. M hafi ekki afhent Z umráð og vörslur A með varanlegum hætti. Af hálfu M er fullyrðingum V um að Z hafi haft varanleg umráð A hafnað.

Með hliðsjón af framangreindu er það afstaða nefndarinnar að V hafi ekki tekist sönnun um að M hafi afhent Z, sambýliskonu sinni, umráð og vörslur A með varanlegum hætti. Þannig er ekki sýnt fram á heimild til samsömunar milli M og ökumannsins sé fyrir hendi en V ber sönnunarbyrði fyrir því að skilyrði a-liðar 2. mgr. 29. gr. vsl. séu uppfyllt. Sú sönnun hefur ekki tekist og er V því ekki heimilt að fella niður bótarétt úr kaskótryggingu A með vísan til meintrar háttsemi Z.

Að fenginni þessari niðurstöðu telur nefndin ekki tilefni til þess að fjalla um það hvort Z hafi í umrætt sinn sýnt af sér stórkostlegt gáleysi eða brotið varúðarreglur í almennum skilmálum félagsins.

Niðurstaða.

M á óskertan rétt til bóta úr kaskótryggingu A hjá V.

Reykjavík, 26. maí 2026.
rafræn undirskrift

Guðmundur Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Anna Lilja Ragnarsdóttir